

## ***Regionalna Agencija za Razvoj Istočne Srbije - RARIS***

# **Izveštaj o radu za 2008. godinu**

### **UVOD**

Regionalna agencija za razvoj istočne Srbije – RARIS osnovana je 28. marta 2007., na osnivačkoj Skupštini održanoj u Zaječaru, a registrovana 31. maja kao DOO kod Agencije za privredne registre. Osnivači RARIS-a su opštine: Majdanpek, Kladovo, Zaječar, Knjaževac i Boljevac, Regionalna privredna komora, Preduzeće za puteve-Zaječar, Vodogradnja – Zaječar i Timočki klub.

Program rada RARIS-a je usvojen 28. juna na I Skupštini društva. Na I Skupštini Društva je u RARIS primljena i opština Sokobanja.

NA III Skupštini društva je u RARIS primljena i opština Bor. Opština Bor još uvek nije uplatila osnivački ulog i time nije mogla biti završena procedura njenog prijema u RARIS.

RARIS je sa radom počeo 1. jula 2007. god.

Programom rada definisana su sledeća strateška opredeljenja RARIS-a:

- Vizija: Balansiran i ujednačeniji regionalni razvoj u Srbiji
- Misija: Stvaranje, podrška i podsticanje regionalnog razvoja i stvaranje stimulativnog poslovnog okruženja u istočnoj Srbiji.
- Cilj: Podrška razvojnim inicijativama zasnovana na institucionalnom umrežavanju i partnerstvima koja ima za cilj održivi razvoj istočne Srbije.

### **TERITORIJA I CILJNA GRUPA**

RARIS je svoje aktivnosti realizovao na teritoriji istočne Srbije – region Timočke krajine sa osam opština od Zaječar, Boljevac, Sokobanja, Knjaževac, Majdanpek, Kladovo, Bor i Negotin. RARIS je opštine osnivače uključivao u sve svoje aktivnosti dok je preostale opštine uključivao u zavisnosti od potreba određenih projekata.

Ciljne grupe RARIS-a su bile:

- Lokalne vlasti i njihove institucije i javna komunalna preduzeća i druge institucije i organizacije u nadležnosti lokalnih vlasti.
- Institucije u funkciji podrške biznis aktivnostima (Regionalna privredna komora, Regionalna Agencija za MSP, itd)
- Biznis sektor: Privredna društva, Institucije u funkciji podrške biznis aktivnostima (Regionalna privredna komora, Udruženja preduzetnika) i poslovne aktivnosti uopšte
- Građansko društvo: NVO-i i druge organizacije iz lokalne zajednice,

## RESURSI RARIS-a u 2008. godini

### Ljudski resursi

RARIS je tokom 2008 godine radio sa Direktorom, stručnjakom za ekonomski razvoj, stručnjakom za infrastrukturu, menadžerom Centra za ruralni razvoj i asistentom.

Većina zaposlenih su sa velikim iskustvom na sličnim poslovima, sa širokim spektrom znanja koje je omogućilo pokrivanje veoma široke lepeze programa.

Tokom godine su bila angažovana i dva volontera preko Nacionalne službe za zapošljavanje od čega jedan sa visokom a drugi sa srednjom školskom spremom. Ova praksa se pokazala vrlo uspešnom i korisnom kako za volontere tako i za RARIS i sa njome ćemo nastaviti.

Asistent je na porodiljskom bolovanju od septembra meseca pa je pronadjena zamena koja radi preko omladinske zadruge.

### Prostorno tehnički uslovi

Obezbeđeni su dobri uslovi rad. Tokom 2008. godine RARIS je dobio od opštine Zaječar na korišćenje još jednu kancelariju.

Kroz projekat „Mreža za podršku ruralnom razvoju nabavljena su 2 računara i fotokopir. Kroz Operativni grant Evropske Komisije u toku je nabavka opreme za prevodjenje i nabavka vozila.

RARIS je funkcionisao preko mreže koju je činila glavna kancelarija u Zaječaru uz koordinaciju svih osnivača preko Saveta RARIS.

Sve opštine su obezbedile „kontakt“ osobe za saradnju po pojedinim oblastima: podizanje kapaciteta, saradnja na projektima, saradnja na opštinskim projektima.

Sve ključne odluke (odabir projekata za NIP i slične) su donete od uz konsultaciju sa Savetom RARIS-a. Savet RARIS-a je održao dve sednice tokom 2008. godine.

## AKTIVNOSTI RARIS-a u 2008. godini

Glavne aktivnosti RARIS-a se mogu podeliti u 3 glavne grupe:

- 1. Regionalne aktivnosti**
- 2. Pomoć pojedinim opštinama**
- 3. Tržišne aktivnosti**

### **1. REGIONALNE AKTIVNOSTI**

Za potrebe svojih osnivača RARIS je u 2008. godini realizovao više regionalnih aktivnosti u sledećim oblastima:

1. Aktivnosti na regionalnim projektima,
2. Priprema i implementacija projekata
3. Operativni grant
4. Promocija i umrežavanje
5. Lobiranje i zastupanje interesa
6. Edukacija i obuka

**Sledi detaljan pregled realizovanih aktivnosti za svaku oblast pojedinačno, upoređen sa očekivanim rezultatima**

#### **1. Aktivnosti na regionalnim projektima**

- a) Regionalna deponija/reciklažni centar

<b>Aktivnost</b>
RARIS je pripremio 2007. godine projekat za NIP. Projekat je odobren za finansiranje. Ministarstvo zaštite životne sredine je ovlastilo RARIS da vodi ovaj projekat. Aktivnosti će obuhvatiti: <ul style="list-style-type: none"><li>- izradu regionalnih i opštinskih planova upravljanja čvrstim otpadom,</li><li>- izradu projekata zatvaranja, sanacije i remedijacije postojećih deponija,</li><li>- izradu plana detaljne regulacije regionalne deponije Halovo,</li><li>- izradu tehničke dokumentacije – prethodnu studiju izvodljivosti,</li><li>- izradu idejnog projekta,</li><li>- izradu analize uticaja na životnu sredinu,</li><li>- izradu glavnog projekta i druge potrebne aktivnosti.</li></ul>
<b>Ostvareni rezultat u 2008.</b>
Opština Zaječar, RARIS i Ministarstvo su potpisali avgusta meseca ugovor sa Tehnološkim fakultetom iz Novog sada o izradi kompletne dokumentacije za regionalnu deponiju. Očekuje se da Ministarstvo uplati ugovoreni avans kako bi se otpočelo sa aktivnostima na realizaciji projekta. Održana je uvodna radionica i formiran radni tim sačinjen od predstavnika svih opština. U opštini Negotin je izvršeno "snimanje"

smetlišta – GPS pozicioniranje, snimanje kontura i okvirno određivanje deponovanih količina. Aktivnosti se nastavljaju u sledećoj godini.

b) Gasifikacija

<b>Aktivnost</b>
Kao odgovor na potrebe našeg regiona realizovan je projekat „Ispitivanje potreba u gasifikaciji“. Ovaj projekat se finansira sredstvima NIP-a u visini od 9,6 miliona dinara. Projekat treba da analizira potrebe regiona za gasom, da proceni vrednost investicija i da osnovu toga vidimo u kojoj meri je opravdana njegova izgradnja. Na osnovu rezultata ove prethodne studije opravdanosti će se doneti odluka o narednim koracima kako bi se ubrzalo dovedenje gasa u region. Ministarstvo energetike ovlastilo RARIS da realizuje ovaj projekat. Rudarsko geološki fakultet iz Beograda je odabran da izradi analizu potreba regiona u gasifikaciji. Sve opštine i Regionalna privredna komora su aktivno učestovovale u prikupljanju podataka za potrebe izrade studije. Kompletno tražena dokumentacija je isporučena u ugovorom zahtevanom roku od strane Rudarsko-geološkog fakulteta.
<b>Ostvareni rezultat u 2008.</b>
Rudarsko geološki fakultet iz Beograda je izradio četiri dokumenta: <ul style="list-style-type: none"><li>- Studija – energetski bilans po opštinama za potrebe gasifikacije</li><li>- Generalni projekat gasifikacije istočne Srbije</li><li>- Prethodna studija opravdanosti – ekonomska ocena opravdanosti gasifikacije</li><li>- Ocena uticaja gasifikacije na održivi razvoj područja.</li></ul> RARIS je kokurirao za sredstva NIP-a za 2009.-tu godinu za izradu Idejnog projekta gasifikacije.

c) Formiranje mreže lokalnih razvojnih institucija

<b>Opis potrebe</b>
<b>Aktivnost</b>
Projekat pomaže da se u svakoj od opština uspostavi neka struktura zadužena za lokalni ekonomski razvoj. Sredstvima NIP-a realizuje se projekat „Formiranje i umrežavanje lokalnih razvojnih institucija“. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede je ovlastilo RARIS za realizaciju ovog projekta. U okviru ovog projekta realizovan je deo predviđenih aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"><li>- Uradjena „Analiza institucionalnih kapaciteta opština istočne Srbije“</li><li>- Nabavljena oprema za rad opštinskih razvojnih institucija</li><li>- Organizovana je obuka za zaposlene koji se bave lokalnim razvojem.</li></ul> Time su se stekli uslovi da opštine pristupe formiranju lokalnih razvojnih institucija. Projekat neće biti moguće realizovati do kraja jer je nadležno Ministarstvo prekinulo njegovo dalje sprovođenje zbog nedostatka sredstava i nemogućnosti da se završi u 2008 godini.
<b>Ostvareni rezultat u 2008.</b>
Očekivani rezultat: u svakoj od opština formirana lokalna razvojna struktura u skladu sa

potrebama opštine.

Ostvareni rezultati:

- formirane lokalne razvojne insitucije u Majdanpeku i Zaječaru. U Sokobanji donata Odluka o formiranju. U Kladovu i Boljevcu u toku pripreme za formiranje
- nabavljena oprema za rad kancelarija
- zaposleni u opštinama upotpunili svoja znanja o lokalnom ekonomskom razvoju
- sa svim aktivnostima su upoznati donatorski prigrani GTZ-KWD i MEGA kako bi se izbeglo dupliranje aktivnosti

d) Jačanja regionalne turističke ponude

**Aktivnost**

Aktivnosti na jačanju regionalne turističke ponude su započete tokom 2007. god. Ovim aktivnostima će se ostvariti sledeći ciljevi: promocija istočne Srbije kao nove turističke destinacije, uspostavljanje mreže glavnih turističkih činioca i razvijanje zajedničke turističke ponude istočne Srbije.

Aktivnosti su realizovane kroz Projekat koji su pomogli Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja i OEBS.

Aktivnosti na realizaciji regionalne turističke signalizacije su realizovane zahvaljujući JP Putevi Srbije a preko PZP Zaječar.

**Ostvareni rezultat u 2008**

Očekivani rezultat: Istočna Srbija promovisana kao nova turistička destinacija

Ostvareni rezultat:

- Animirane glavne nacionalne Turističke agencije za ugovaranje regionalnih tura u istočnoj Srbiji i 4 agencije uvrstile naš region u svoju ponudu
- Organizovano studijsko putovanje za glavne nacionalne Turističke agencije i nacionalne medije,
- Pripremljen zajednički promotivni materijal i web sajt,
- Organizovana promocija turističke ponude istočne Srbije u Beogradu i Novom Sadu
- Pripremljen predlog za nastavak projekta i obezbedjen deo sredstava
- Postavljanje „Kapija istočne Srbije“ - veliki (4x 3m) turističko info panoi koji se postavljaju na svakom od 10 ulaznih putnih pravaca u istočnu Srbiju.
- Postavljanje turističke karte grada i opštine - info panoi veličine 2 x 3 m. Oni se postavljaju u centru svakog od 9 gradova.

e) Ruralni razvoj

**Aktivnost**

RARIS je kao dosta radio na ruralnom razvoju regiona. Najveći deo aktivnosti je realizovan kroz „Regionalni centar za podršku ruralnom razvoju istočne Srbije“ U okviru toga RARIS je pre svega radio na :

- obezbedjivanju pristupa informacijama od značaja za ove ruralne sredine,
- demonstriranju primera dobre prakse i
- podsticanju kreativnosti i sticanju novih znanja,

- stvaranju uslova za razvoj i korišćenje postojećih potencijala.

Kao Regionalni centar za podršku ruralnom razvoju istočne Srbije RARIS je uspostavio funkcionalnu mrežu koju čine Područne kancelarije u svakoj od opština osnivača, kao i u još 5 drugih opština u ovom delu Srbije. Ovu Mrežu za ruralni razvoj podržava Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. Kroz ovu Mrežu će se ustanoviti postojeći i razviti novi potencijali za ruralni razvoj ovog dela Srbije i poboljšati protok informacija između lokala i centralnog nivoa kao i na samom regionu. Formiranje ove Mreže je omogućilo uključanje širokog spektra razvojnih partnera iz regiona i time postavilo temelje bržeg ruralnog razvoja.

#### **Ostvareni rezultat u 2008**

Očekivani rezultat: Stvoreni preduslovi za razvoj ruralnih područja regiona

Ostvareni rezultati tokom 2008 godine:

- Ukupno je oko 2400 korisnika (u proseku 300 po opštini) direktno upoznato sa Programom podsticajnih mera Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede nakon održanih 42 tribina/radionica (u proseku 5 po opštini).
- Skoro 2400 korisnika, direktno dobilo sve potrebne informacije u kancelarijama Područnih centara kojima rukovodi RARIS
- Organizovano 20 promotivnih tribina sa 420 učesnika. Ove tribine su organizovane u saradnji sa Savetodavnim službama iz Negotina i Zaječara, kao i sa predstavnicima MPŠV
- U svakoj od opština održani okrugli stolovi na teme:
  - o Pristupanje Srbije Evropskoj uniji i poljoprivreda
  - o Obnovljivi izvori energije
  - o Ruralni turizam
  - o Organska poljoprivreda
  - o Proizvodnja vina i rakije
- U saradnji sa ZAMEDIA je snimljen serijal od 10 TV emisija na isto toliko tema iz ruralnog razvoja koji se emituje na više lokalnih i regionalnih televizija

#### f) Projekat zamene azbestnih cevi

#### **Aktivnost**

Ovaj projekat je trebalo da predstavlja zbir više opštinskih projekata za zamenu azbestnih vodovodnih cevi različitih prečnika i namene (primarna i sekundarna vodovodna mreža). Kao takav je mogao da predstavlja jedinstven regionalni projekat i da se za njegovu realizaciju traže delom sredstva donatora.

#### **Ostvareni rezultat u 2008.**

Očekivani rezultat: započeta priprema projekta – tehnički i investiciono određen.

Ostvareni rezultat: RARIS je obavio seriju razgovora sa predstavnicima opština i na kraju se odustalo od pripreme ovog projekta jer se došlo do zaključka da su problemi koje treba rešiti projektom previše raznorodni i nije ih moguće obuhvatiti jednim projektom. Donetena je odluka da se, ukoliko se izrazi želja i potreba, pripreme posebni opštinski projekti u okviru realizacije Operativnog granta EK.

## **2. Priprema i implementacija projekata**

<b>Aktivnost</b>
<p>RARIS je radio na pripremi dvadesetak različitih projekata. Tokom 2008 godine pripremljeno je i podneto za finansiranje 15 projekata:</p> <ol style="list-style-type: none"><li>1. INTELLECTUAL PROPERTY SYSTEM – WIPO, odbijeno</li><li>2. Susedski programa SER -RO „Cross border capacity building for a better understanding of EU agriculture policies in Romanian and Serbian context” – odabran, pa odbijen iz formalnih razloga,</li><li>3. Jačanje regionalne turističke ponude istočne Srbije - odobreno</li><li>4. Mreža za podršku ruralnom razvoju - odobreno</li><li>5. NIP - Projekat organske poljoprivrede – na čekanju</li><li>6. NIP - Istočna Srbija bliže koridoru X – na čekanju</li><li>7. NIP - Unapredjenje rada OUC – na čekanju</li><li>8. NIP - Nastavak studije o gasifikaciji – na čekanju</li><li>9. Operativni grant – EAR - odobreno</li><li>10. Assessment of the wind power potentials in Eastern Serbia - odobren</li><li>11. 25 perfect places for brownfield investment on West Old Mountain – deo u Srbiji odbijen, deo u Bugarskoj odobren</li><li>12. Unapredjenje investiranja u Istočnu Srbiju – na čekanju</li><li>13. Projekat razvoja ruralnog turizma u IS – na čekanju</li><li>14. Blago Timočke krajine – na čekanju</li><li>15. Podrška regionalizaciji u Srbiji – Timočka inicijativa – na čekanju</li></ol> <p>RARIS je posebno deo svojih aktivnosti usmerio na pripreme za izradu Regionalnog plana socio-ekonomskog razvoja. Od početka izrade ovog plana se za sada odustalo iz sledećih razloga:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- Agencija za prostorno planiranje treba uskoro da otpočne izradu Prostornog plana Timočke krajine pa treba videti način i obim koji će oni obraditi. RARIS je sa Agencijom potpisao i Protokol o saradnji.</li><li>- Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja je nacrtom Zakona o regionalnom razvoju predvidelo obaveznu izradu regionalnih programa razvoja na NUTS III nivou, pa treba sačekati sadržaj tog plana.</li></ul>
<b>Ostvareni rezultat u 2008.</b>
<p>Očekivani rezultat je bilo pripremljeno najmanje 5 medjuopštinskih ili regionalnih projekata Ostvareni rezultat je pripremljeno 15 projekata i počela realizacija 4 projekta</p>

### **3. Operativni grant**

#### **Aktivnost**

RARIS je dobio juna meseca Operativni grant od strane Evropske Komisije. Operativni grant se dodjeljuje iz sredstava IPA programa: Finansijska pomoć lokalnim socio-ekonomskim inicijativama. RARIS je dobio ova sredstva zajedno sa još 4 Regionalne razvojne agencije i ovih 5 Operativnih grantova predstavljaju prva i do sada jedino dodeljena sredstva iz IPA Programa u Srbiji, Glavni cilj operativnog granta je da omogući RARIS-u da postane kredibilna institucija za planiranje, koordinaciju i pružanje različitih socio – ekonomskih razvojnih mera u istočnoj Srbiji.

Glavni očekivani rezultati Operativnog granta su:

- unapredjena sposobnost RARIS-a da podrži lokalni i regionalni razvoj
- obezbedjena održivost i dalji razvoj RARIS-a
- unapredjeni institucionalni kapaciteti i operativnost RARIS-a.

Najvažniji očekivani rezultati su:

- Pripremljena Strategija regionalnog razvoja istočne Srbije – što će predstavljati osnov za odabir i verifikaciju značaja svih budućih regionalnih projekata, kao i jednog broja najvećih opštinskih projekata,
- Pružena pomoć u pripremi za implementaciju 10 lokalnih ili regionalnih projekata – što znači da će svakoj opštini biti pružena pomoć (uključujući i finansiranje dela potrebne dokumentacije kao što su studije opravdanosti i slično) da pripremi po jedan projekat vredni od 2 miliona € za finansiranje,
- Realizovan program jačanja kapaciteta opština – što znači da će biti pripremljen i realizovan program obuke koji će pomoći opštinama da i same pripremaju projekte za buduće finansiranje,
- U najmanje 3 opštine izradjene ili revidirane razvojne strategije – što će dati osnov za odabir i verifikaciju značaja njihovih budućih opštinskih projekata.

Pripremljeni je predlog paketa pomoći opštinama koji obuhvata:

- U okviru jačanja kapaciteta:
  - o Sprovedenje jednog sveobuhvatnog trening programa
  - o Izbor tema za trening u inostranstvu ili u zemlji
  - o Mogućnost za organizovanje studijskih putovanja
  - o Izrada baze pohađanih treninga u opštinama
  - o Praksa za po jednog zaposlenog godišnje u trajanju od 3 nedelje u RARIS-u
- U okviru saradnje na projektima/strategijama
  - o Pomoć u identifikaciji prioriternih projekata za finansiranje iz IPA
  - o Pomoć u pripremi projektne dokumentacije za projekat vredniji od 2 miliona €
  - o Pomoć u uspostavljanju i radu LER institucije i njeno umrežavanje sa RARIS-om
  - o Pomoć u pripremi i implementaciji po jedne razvojne strategije
  - o Pomoć u identifikaciji i razvoju po jedne nove razvojne inicijative

- Uspostavljanje project pipe-line
- Organizovanje jedne konferencije ili sličnog događaja kojim će se promovisati po jedna opštinska razvojna inicijativa

### **Ostvareni rezultat u 2008.**

- Odabrano prioriternih 8 projekata za pripremu tehničke dokumentacije. To su projekti:
  - Majdanpek: Izgradnja ekonomske infrastrukture na lokalitetu Lepenski vir
  - Kladovo: Izgradnja sistema vodosnabdevanja
  - Boljevac: Rehabilitacija vodovodnog sistema i završetak izgradnje primarne kanalizacione mreže u Boljevcu
  - Zaječar: Izgradnja gradske pijace sa parkingom u prizemlju i rekonstrukcija hale sireva
  - Sokobanja: Rekonstrukcija sistema za kanalisanje otpadnih voda opštine Sokobanja
  - Knjaževac: Izgradnja ekonomske infrastrukture za potrebe sportsko-rehabilitacionog centra Rgoška banja
  - Igradnja regionalne deponije
  - Gasifikacija istočne Srbije
  
- Otpočela priprema ovih projekata i do sada je realizovano:
  - U Majdanpeku – pripremljen i poslat predlog Protokola i Akcionog plana čeka na potpisivanje od strane opštine Majdanpek
  - U Kladovu - Pripremljeni predlog Protokola i Akcionog plana, Izradjena radna verzija projektnog obrasca;
  - U Boljevcu: Potpisan protokol, Akcioni plan u pripremi, Izradjena radna verzija projektnog obrasca
  - U Zaječaru: pripremljen i poslat predlog Protokola i Akcionog plana čeka na potpisivanje od strane opštine grada Zaječara, u toku priprema projektnog obrasca
  - U Sokobanji: potpisan Protokol, pripremljen Akcioni plan čeka potpisivanje, Izradjen projektni obrazac, projekat pripremljen za ubacivanje u SLAP sistem
  - U Knjaževcu: potpisan Protokol, u toku priprema Akcionog plana
  - Izgradnja regionalne deponije – U toku izrada tehničke dokumentacije, po dobijanju okvirnih investicionih iznosa ubaciti projekat u SLAP
  - Gasifikacija istočne Srbije – Izradjena prethodna studija opravdanosti, potrebno je ubaciti projekat u SLAP
  
- Otpočela izrada 9 razvojnih strategija i to:
  - Strategije LER u 3 opštine koje se rade kroz GTZ-KWD: Majdanpek, Sokobanja i Zaječar
  - Razvojne strategije koje se rade kroz EXCHANGE II: Boljevac, Kladovo, Knjaževac
  - Strategije ruralnog razvoja u Knjaževcu, Sokobanji i Boljevcu

#### **4. Promocija i umrežavanje odnosno odnosi sa javnošću, korisnicima i partnerima**

##### **Aktivnost**

Tokom 2008. RARIS je nastavio sa praksom aktivnog odnosa po javnošću i sa drugim partnerima, od opština preko Ministarstava, i relevantnih međunarodnih organizacija i ambasada do vodećih firmi.

U regionu se RARIS promovisao kroz:

- održavanje konferencija za štampu
- emitovanja Saopštenja o važnim događajima
- gostovanja na lokalnim medijima
- predstavljanje projekata na lokalnim medijima,

WEB sajt RARIS-a [www.raris.org](http://www.raris.org) se redovno ažurirao i pružao relevantne informacije posetiocima. Tokom 2008 godine sajt je imao oko 4.200 poseta.

Regionalni turistički web portal [www.traveleastserbia.org](http://www.traveleastserbia.org) je postavljen aprila meseca, septembra preveden na engleski jezik.

Od promotivnog materijala je uradjeno sledeće:

- štampan je flajer RARIS-a na srpskom i engleskom
- štampani su promotivni blokovi, fasciklke i konferencijski papiri za pisanje
- uradjena su 2 roll-up
- izradjene su promotivne kravate i košulje

RARIS je organizovao više velikih konferencija i skupova tokom 2008. godine:

- Izbor primera najbolje prakse u ruralno razvoju, decembra meseca. Ovaj skup je RARIS organizovao zajedno sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. Na skupu je učestvovalo svih 11 Regionalnih centara Mreže za ruralni razvoj Srbije. RARIS je na ovom skupu osvojio II nagradu.
- Konferencija "Razvoj saobraćajne infrastrukture u Timočkoj krajini – evropske perspektive", decembra meseca. Konferencije je pružila mogućnost liderima lokalne samouprave i privrede opština Borskog i Zaječarskog okruga da sa predstavnicima državnih institucija i međunarodne zajednice razmene mišljenja o daljem razvoju saobraćajne infrastrukture u Timočkoj krajini. Konferencija je okupila više od 40 učesnika, predstavnika domaćih ministarstava i javnih preduzeća, međunarodnih organizacija, ambasada, lokalne samouprave, privrede i medija.
- Proslavu godišnjice rada jula meseca, koja je okupila više od 40 predstavnika domaćih i međjunardnih organizacija sa kojima saradjujemo,
- Radionica: Promocija osnivanje Fonda za razvoj poljoprivrede za opštine, organizovane u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
- Konferencija „Snaga vetra istočne Srbije“, septembra meseca. Učesnici Konferencije su imali prilike da se bliže upoznaju sa:
  - o Osnovnim principima korišćenja energije vetra

- Svetskim iskustvima i trendovima u korišćenju energije vetra
- Aktivnostima Vlade Srbije na tom planu
- Praktičnim iskustvima na postavljanju vetrogeneratora u Srbiji

RARIS je učestvovao na više međunarodnih konferencija i skupova kao što su:

- OPEN DAYS, Brisel, najveći skup evropskih regija
- Dunavska konferencija, Brisel, konferencija podunavskih zemalja
- EUREGIO, Nemačka, skup ruralnih regija EU
- OECD LEED Centar Trento, Italija, Seminar o Partnerstvu
- Više skupova u Bugarskoj

RARIS je uspostavio dobru saradnju sa drugim RRA u Srbiji i sa njima radi na uspostavljanju funkcionalnog partnerstva.

RARIS je posvetio pažnju i osetljivim društvenim pitanjima kao što su na primer: rodna ravnopravnost i zaštita životne sredine.

Sprovedena je i jedna humanitarna akcija u kojoj je RARIS okupio još par firmi iz regiona koje su takodje prihvatile da ne troše sredstva za novogodišnje čestitke već u humanitarne svrhe. RARIS je pozvao sve opštine da predlože kome da se podele paketići i dve opštine su dale svoje predloge. Tako je krajem decembra podeljeno 22 paketića deci smeštenoj u hraniteljskim porodicama u Knjaževcu i 30 paketića deci sa posebnim potrebama u Zaječaru

#### **Ostvareni rezultat u 2008.**

Ostvareni dobri odnosi sa partnerima i korisnicima i aktivnosti RARIS-a poznate javnosti.

## **5. Lobiranje i zastupanje interesa**

### **Aktivnost**

RARIS je lobirao i zastupao interese svojih osnivača pred domaćim i međunarodnim interesnim grupama.

Potrebe regiona su predstavljane različitim političkim, strukovnim i drugim grupacijama iz regiona i dobijena široka podrška za njihovu realizaciju. Potrebe i projekti regiona su predstavljeni na više skupova i u više prilika. Procesu lobiranja za otvaranjem kancelarije regiona u Beogradu obezbedjena podrška na regionu ali i šire.

Uspostavljena je komunikacija sa AER (najstarijom Asocijacijom Evropskih Regija), otpočeti razgovori oko uključivanja našeg regiona u AER i ugovara se njihova poseta.

Inicirano održavanje „Ekonomskog Forumu istočne Srbije“. EFIS bi obuhvatio osnivače i članove kluba prijatelja IS i možda relevantne institucije sa nacionalnog nivoa. Držao bi se jednom godišnje i bavio bi se stanjem razvoja istočne Srbije, predlagao mere i aktivnosti itd.

RARIS aktivno učestvuje u izradi zakona o regionalnom razvoju i dao je svoj doprinos predlaganjem nekih rešenja i izmena u nacrtu Zakona.

#### **Ostvareni rezultat u 2008.**

Problemi, potencijali i ideje Timočke krajine su postali dostupni većem krugu nosioca

procesa odlučivanja u zemlji i šire.  
Pripremljeno otvaranje kancelarije u Beogradu

## **6. Edukacija i obuka**

<b>Aktivnost</b>
<p>U toku je izrada velike Analize potreba za treningom i obukom u lokalnoj samoupravi. Realizovan širok trening program iz lokalnog ekonomskog razvoja. Trening je organizovan u 4 modula sa trajanjem od 2 ili 3 dana, okupio je oko 30 učesnika iz lokalnih samouprava i obuhvatio je sledeće teme:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- Ključni koncepti lokalnog razvoja i motivacija zajednice</li><li>- Strateško planiranje lokalnog ekonomskog razvoja</li><li>- Prikupljanje sredstava, Menadžment projektnog ciklusa i održivost</li><li>- Uloga lokalne samouprave u razvoju biznisa</li></ul> <p>Realizovana je obuka u ruralnom razvoju za 20 polaznika. Realizovana je petodnevna obuka za PLA planiranje za 10 polaznika</p> <p>RARIS je pomogao održavanje drugih treninga u saradnji sa drugim projektima a pre svega sa Programom GTZ-KWD. U okviru ovog Programa se realizuje jednogodišnja obuka za Project Cicle Management koja ima 25 polaznika iz regiona. U okviru ovog Programa je 20-tak polaznika učestovalo na treninzima INWENT-a, što u Nemačkoj a što u Kladovu.</p>
<b>Ostvareni rezultat u 2008.</b>
<p>Realizovano najmanje 5 do 10 treninga sa najmanje 80 korisnika. Realizacija će zavisiti od obezbedjenja sredstava za njihovu realizaciju. Ostvareni rezultati su bili: urađena analiza potreba i realizovana 8 treninga sa oko 110 korisnika</p>

## **2. DIREKTNA POMOĆ POJEDINIM OPŠTINAMA**

Tokom 2008 godine RARIS je pružio i znatnu pomoć i podršku svojim osnivačima a pre svega opštinama u njihovom pojedinačnim aktivnostima. Ove aktivnosti nisu bile posebno planirane Programom rada za 2008 godinu ali su realizovane kroz obostranu saradnju.

Izdvajamo neke od aktivnosti:

- RARIS je pomogao da opštine Kladovo, Boljevac i Knjaževac dobiju pomoć programa EXCHANGE II za izradu Strateških planova razvoja,
- Započeta je izrada studija ruralnog razvoja u opštinama Boljevac, Sokobanja i Knjaževac
- Organizovana su 2 studijska putovanja u inostranstvo i to

- U Slovačku, na temu upoznavanja rada Regionalnih razvojnih agencija u Slovačkoj gde su učestvovali predstavnici opština: Majdanpek, Kladovo, Boljevac kao i predstavnici drugih osnivača: Regionalne privredne komore, Timočkog kluba i Vodogradnje
- U Sloveniju, na temu korišćenja termomineralnih izvora, gde su učestvovali predstavnici opština: Zaječar, Sokobanja i Knjaževac
- Inicirana je saradnja više opština sa kompanijama na polju energetske efikasnosti.
  - Opštine Boljevac i Sokobanja su pred potpisivanjem Protokola o saradnji sa partnerom i zajedničkoj pripremi projekata u oblastima:
    - Unapredjenje javne rasvete
    - Izgradnja malih hidroelektrana
    - Izgradnja toplane na biomasu.
  - Opštine Kladovo i Majdanpek su pred potpisivanjem protokola o saradnji sa partnerom radi pripreme projekta za zamenu sistema daljinskog grejanja. Ovaj partner je došao u region zahvaljujući Regionalnoj privrednoj komori
- RARIS je pomogao da Program GTZ-KWD (Lokalni ekonomski razvoj u regionu Dunava) dodje u Timočku krajinu i počne da radi u opštinama Majdanpek, Zaječar i Sokobanja,
- U okviru Programa GTZ-KWD (Lokalni ekonomski razvoj u regionu Dunava) RARIS je pomogao pripremu četiri kompletna predloga projekata u EU formatu i to:
  - Uspostavljanje industrijske zone – Majdanpek
  - Promocija mogućnosti investiranja - Zaječar i
  - Promocija mogućnosti investiranja i Turistički informacioni sistem - Sokobanja

Implementaciju ovih projekata će delimično finansirati GTZ-KWD

- U okviru Programa GTZ-KWD RARIS je pomogao i pripremu 4 medjuoštinskih projekata:
    - Podizanje kapaciteta kadrova u turizmu
    - Formiranje regionalnog turističkog proizvoda
    - Razvoj zadrugarstva
    - Podrška razvoju ruralnog turizma
- GTZ-KWD će pomoći obezbeđivanju sredstava za realizaciju ovih projekata
- Inicirane su aktivnosti sa Regionalnom privrednom komorom oko podrške privlačenju investicija u region
  - Postavljanje turističke signalizacije. Zahvaljujući JP Putevi Srbije počela je postavljanje turističke signalizacije po opštinama. Ono se sastoji od:
    - Postavljanje „Kapija istočne Srbije“. To su veliki (4x 3m) turističko info panoi koji se postavljaju na svakom od 10 ulaznih putnih pravaca u istočnu Srbiju. Oni će sadržati: turističku kartu cele istočne Srbije I turističku kartu opštine na čijoj se teritoriji nalazi. Do sada su postavljeni na ulasku na teritorije opština: Knjaževac, Boljevac, Sokobanja, Žagubica, Bor i Majdanpek.
    - Postavljanje turističke karte grada i opštine u centru gradova. Ovi info panoi su veličine 2 x 3 m i na svakom od njih je sa jedne strane karta grada a na drugoj strani karta opštine. Ovi panoi su dvojezični, sa

štamptom u koloru i adekvatnim tekstovima i fotografijama prilagodjeni potrebama svake opštine ponaosob. Oni će biti postavljeni u svakom gradu. Do sada postavljene u opštinama: Boljevac, Sokobanja, Žagubica, Bor, Majdanpek i Knjaževac

- Pružena je pomoć opštini Boljevac u pripremi projekta vodosnabdevanja sela Osnić,

### **3. TRŽIŠNE AKTIVNOSTI**

Ovaj deo svojih aktivnosti RARIS je radio pre svega u cilju obezbeđenja samoodrživosti. U toku 2008. godine ukupna vrednost ovih usluga iznosila je 341.700,00 dinara.

## **ZAKLJUČAK**

RARIS je tokom 2008. godine uradio neuporedivo više od planiranog i očekivanog. Ovo se odnosi ne samo na broj realizovanih aktivnosti i projekata već dugoročno gledano u interesovanju koje je njegov rad i aktivnosti izazvalo medju ključnim faktorima koji se bave razvojnim pitanjima u Srbiji ali i van nje.

Zaječar, 5. januar 2009. godine

Izveštaj pripremio  
Vladan Jeremić  
Direktor